

"עץ פרי עושה פרי" – מה יש להגוג בט"ו בשבט?

1. "ארבעה ראשי שנים הם... בא' בתשרי ראש השנה לנטיעה ולירקות... בא' בשבט ראש השנה לאילנות כדברי בית שמאי, בית הלל אומרים בט"ו בו" (ראש השנה, א, א)

• *חטו – מחלוקת בית שמאי ובית הלל, מי "צודק"? מתי האינו יותר צדיקין "ראש השנה"?*

2. ויאמר אלהים, תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע, עץ פרי עשה פרי למינו, אשר זרעו-בו על-הארץ; ויהי-כן. ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע, למינהו, ועץ עשה-פרי אשר זרעו-בו, למינהו; וירא אלהים, כי-טוב. ויהי-ערב ויהי-בקר, יום שלישי. (בראשית א) רש"י: - "עץ פרי – שיהא טעם העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה כן, אלא (פסוק יב) ותולא הארץ עץ עושה פרי, ולא העץ פרי, לפיכך כשנתקלל אדם על עונו נפקדה גם היא על עונו ונתקללה:"

• *מה היה כאן צדן? מה האדם היה צריך לעשות כדי שיהיה לו מה לאכול?*

3. וילאדם אמר כי שמעת לקול אשתי ותאכל מן העץ אשר צויתני לאמר לא תאכל ממנו ארוה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חייך. וקוץ ודרדר תצמיח לך ואכלת את עשב השדה. וט בעת אפיך תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי מפנה לקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב. (בראשית, פ"ג)

• *מה קרה לאחר החטא? מה האדם צריך לעשות כדי שיהיה לו מה לאכול?*

4. "אילן שאכל ממנו אדם הראשון... רבי יהודה אומר חיטה הייתה שאין התינוק יודע לקרות אבא ואימא עד שיטעום טעם דגן" (ברכות דף מ ע"א)

• *אינה חס חס היה אפשר לאכול כאן צדן?*

5. "מתברר לנו שהחטא פגע בחיטה יותר משפגע באילנות. קודם החטא גם החיטה הייתה אילן... אלא שבעקבות החטא נתקללה החיטה ובאה למצבה הנוכחי... משום כך כל מצוות אכילה על לחם חיטה הן באות וכל המנחות באות מן החיטים... וכל כך כדי להביא עילוי לחיטה, להחזיר את העולם לתיקונו, עד שתשוב החיטה להיות שוב אילן, וביתר שאת וביתר עוז כמו שאמרו (שבת ל): "עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות (לחמניות) וכלי מילת" (הרב חרל"פ, מי מרום)

• *חטו על פצולת האכילה שלנו. איך היה נראה הצולט שלנו באופן כללי, אט החיטה הייתה צף?*

6. "...ועל כן הזמן בשבט לתקן כל האכילות שיהיה מסטרא (=מצד) דטוב ולא יהיה
ערבוב רע ח"ו, וע"כ מנהג ישראל לטעום ביום זה מפירות האילן, להכניס קדושה בכל
האכילות" (ר' צדוק הכהן מלובלין)

• מה המשמעות של החיטה של הפירות?